

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Kdaj je posredovalni urad upravičen naložiti denarno globo stranki, ki ne pride k poravnavi?

O tem določa § 16. zakona z dne 27. septembra 1911, dež. zak. št. 45, dvojje: 1. Stranki, ki na povabilo noče priti, in 2. stranki, ki ne more priti iz vzroka, ki ji je bil znan na dan pred obravnavo, — a tega ne naznani posredovalnemu uradu vsaj (najkasneje) en dan pred napovedano obravnavno razpravo, — sme posredovalni urad naložiti globo od pol krone do pet kron.

Ravno ta paragraf določa, da se strank ne more siliti, da bi se povabilu morale odzvati, pač pa se jih mora že v povabilu poučiti, da sicer niso dolžne priti, a opozoriti jih je na postavne posledice, če ne pridejo, ne da bi se popred pravočasno opravičile ali pa naznanile, da sploh nočejo priti.

Ravno to velja glede povabil k spravnim obravnavam (v zadevah žaljenja časti) z ozirom na določbe § 30. navedene postave.

Kdor torej pravočasno naznani, da ne pride, se mu ne more naložiti globa.

Pripetil pa se je sledeči slučaj. — Pred posredovalni urad na M. je bil povabljen z vabilom z dne 16. . . . . A. K. k spravnim obravnavi na dan 19. . . . . Pozvani A. K. je na to izjavil z dopisom z dne 17. . . . . na posredovalni urad, da ne pride k obravnavi — s pristavkom, ker ne ve, o čem da bo. — (S tem je torej A. K. zakonu popolnoma zadostil.)

Vzlic temu pa mu je posredovalni urad z rešitvijo z dne 18. . . . . še enkrat naročil, da naj gotovo pride k obravnavi, češ bo že zvedel, za kaj gre.

Ker pa A. K. ni prišel, mu je naložil posredovalni urad globo 4 K z vtemeljitvijo, da ni niti odpovedal niti prišel.

Na tozadevno naznanilo A. K. je izdal deželni odbor županstvu na M. sledečo rešitev:

Deželnemu odboru je došla nadzorstvena pritožba . . . . . A. K. zaradi naložitve globe 4 K od strani posredovalnega urada, ker ni prišel k poravnavi razpravi dne 19. . . . .

Županstvo se opozarja, da je bila naložitev te globe z ozirom na določbe § 16. zakona o občinskih posredovalnih uradih z dne 27. septembra 1911, dež. zak. 45, neopravičena.

Na poziv z dne 16. . . . . 1914 je imenovani . . . . . s svojo pismeno — na ondotni posredovalni urad naslovljeno vlogo z dne 17. . . . . izrečno izjavil, da ne pride k obravnavi.

S tem je zakonu popolnoma zadostil, ker je poslal naznanilo posredovalnemu uradu pravočasno; upravičenost razlogov pa, ki so bili navedeni v tem naznanilu, posredovalni urad ni imel pravice presojeti, ker zakon sploh ne določa, da bi se moral navesti tudi vzrok, zakaj kdo noče priti k obravnavi.

Županstvu se naroča, da obvesti o tem razpisu vse zaupnike posredovalnega urada in jih opozori na to, da se imajo v prihodnje ravnati edino-le po postavnih določilih.

* * *

Priporočamo tudi drugim županstvom, da pojasnijo ta slučaj posredovalnim uradom v svojih občinah.

Izdajanje spričeval o nesrečah ali uboštvu za nabiranje milodarov (beračenje).

Županstva opozarjamo, da je narejanje in izdajanje takih spričeval po zakonu prepovedano. — Dotična določba § 3. postave od 10. maja 1873, drž.

zak. št. 108, se glasi: „Prepovedano je dajati ljudem svedočila (izpričevala, atestate) o kaki nesreči ali o uboštvi, s katerimi bi beračili grede od kraja do kraja. — Prestop te prepovedi naj se kaznuje z globo (v denarjih) od 10 do 100 gld.“ (20 do 200 K).

Če torej izda župan tako spričevalo ali potrdilo, ga zadene kazen, ki mu jo prisodi sodišče v navedeni izmeri.

Določbe navedenega zakona proti delamrznim osebam in vlačugarjem zadenejo torej prav občutno ne le te same, ampak tudi one, ki jim hočejo — četudi v dobri veri — pomagati.

Da postopajo sodišča pri tem kaj rigorozno, priča v naslednjem navedeni slučaj, ki je obenem tudi tipičen.

V občini S. je udarila strela v skedenj posestnika F. L., bivajočega v Ameriki. Pogorelo je seno, slama, poljsko orodje i. dr. Posestnikova žena M. L. živi doma v bedi s 4 otroci; nima niti potrebnega živeža, ker je bolan tudi mož v Ameriki in vsled tega ničesar ne zasluži.

Šla je torej žena k županstvu v S. ter prosila župana, da bi ji dal potrdilo o resničnosti uboštva. To potrdilo ji je župan res izdal — ne misleč, da je to nedopustno in da bi to utegnilo imeti posledice.

S tem potrdilom je prosila žena M. L. o priliki, ko je šla po opravkih v trg R., ondotnega sodnika dr. K. za podporo. — Ta sodnik je stvar naznanil kazenskemu oddelku ondotnega sodišča, ki je uvedlo kazensko postopanje proti ženi M. L. in obenem proti županu občine S., ki ji je izdal izjavo o bedi. V teku sodnega postopanja se je dognalo, da žena sploh ni beračila od hiše do hiše, in da je prejela le od dveh sosed po en košek sena, in da je bil tudi edin slučaj, ko je prosila gori omenjenega sodnika za podporo, glede katere pa se sicer ne ve, če jo je dobila ali ne.

Na podlagi tega je bila žena M. L. od obtožbe vsled prestopka zakona o vlačugarstvu in beračenju oproščena, pač pa je bil obsojen župan A. L. radi izgotovitve spričevala na 10 K globe.

Županstva naj pri vseh prilikah, ko zadene koga nesreča, opozarjajo ljudi, da naj ne hodijo prosit podpor sami, ker ne morejo nikdar vedeti, od katere strani jih zadene roka postave.

V prvi vrsti pa opozarjamo županstva, naj ne izdajajo spričeval ali enakih potrdil o nesrečah pri požarih, vremenskih nezgodah, ali drugih enakih slučajih, da se jim ne bo zgodilo tako, kakor se je županu A. L. v S.

Zakoni in predpisi za orožništvo.

§ 130.

Da more pri pregledovanju moštvo primerno poučiti, se mora prepričati, če postajni poveljniki in orožniki spolnujejo svoje službene dolžnosti in posebno, če izvršujejo ukaze in odredbe oblastev, ter se mora v to svrhu dogovoriti s političnimi in sodnimi oblastvi

v njegovem okraju, ter mora zlasti pri občinskih predstojništvih vršiti tozadevne poizvedbe, če smatra to za potrebno.

Nadalje je obvezan, vse kar je opazil povodom pregledovanja o zadržanju orožnikov v splošnem kakor tudi o izvrševanju službe po orožništvu in vse kar se nanaša na javno varnostno službo takoj ustno sporočiti službenemu oblastvu. Nasprotno je pa tudi službeno oblastvo zavezano vse, kar je opazilo glede izvrševanja varnostne službe po orožništvu, kakor tudi glede obnašanja orožnikov svojega okraja v službi in izven službe sporočiti oddelnemu poveljniku, da more ta glede odprave morebitnih napak vse potrebno ukreniti, bodisi potom pouka, bodisi potom službene oblasti; (§ 5. orožniškega zakona).

§ 131.

Oddelni poveljnik mora v vizitacijskem izvidu natančno opisati stanje postaje ter natančno označiti čas svojega prihoda kakor tudi čas svojega odhoda s postaje; (pisar. prep. § 51.).

Glede pregledovanja in potrditve izkaza o doseženih važnejših službenih vspehih kakor tudi službenih dnevnikov o prispevkih za hrano velja to, kar se je povedalo pri okrajnem orožniškem poveljniku.

§ 132.

Izven periodičnih vizitacij se mora tudi povodom izvenrednih dogodkov in pripetljajev kakor tudi pri težkih obdolžitvah proti orožništvu podati na dotično mesto svojega okrožja in tamkaj nadzorovati hitro in točno izvršitev odredb, ki jih izda službeno oblastvo, odnosno mora izvršiti potrebne poizvedbe.

Če spozna, da se od strani orožniške postaje ne izvršujejo pravilno orožništvu dane odredbe, mora podati postajnemu poveljniku potrebni poduk v to svrhu, da se gotovo doseže uspeh.

§ 133.

Oddelno poveljstvo rešuje v zmyslu obstoječih predpisov vse dopise in naznanila, ki jih pošiljajo oblastva in postaje.

Oddelni poveljnik mora sporazumno s službenim oblastvom sestaviti konduite liste podrejenega mu moštva ter jih shranjevati. Ravnotako mora lastnoročno voditi zapisnik o pohvalah in kaznih.

§ 134.

Oddelna poveljstva, katerim je poverjena uprava podrejenih postaj, pokrivajo vse nje in podrejene postaje zadevajoče oskrbne in druge stroške in prejemajo v to potrebna denarna sredstva na podstavi tozadevnih izkazov o potreščini iz poveljstvene blagajne.

Zaračunjevanje prejetih denarjev se izvršuje po za to veljavnih posebnih predpisih in so upravna oddelna poveljstva odgovorna za upravljanje denarja in za morebitna povračila škode.

Ravno tako prejemajo oddelna upravna poveljstva od deželnega orožniškega poveljstva material, ki je

potreben za obleko, oboroženje in opravo, orožje in druge podrobnosti, jih uporabljajo po posebnih za to obstoječih predpisih, in jih zaračunavajo napram svojemu predpostavljenu deželnemu orožniškemu poveljstvu.

§ 135.

Oddelni od štaba detaširani poveljniki občujejo po službenemu redu z deželnim orožniškim poveljstvom (v zmislu pisarniških predpisov). Vendar pa imajo pravico pri izvenrednih dogodkih in če zadeve radi nujnosti ni mogoče odlašati, neposredno poročati ministru za deželno brambo. V tem slučaju pa morajo vedno predložiti predpostavljenu deželnemu orožniškemu poveljstvu prepis poročila ali pa dotični koncept.

§ 136.

Oddelni poveljnik mora od časa do časa izbrati posamezne pripetljaje, ki so posebno sposobni za poduk orožnikov glede službe ali discipline, vendar pa mora pred objavo dotični koncept predložiti v potrjenje deželnemu orožniškemu poveljstvu.

Popisati mora kratko in razločno dejanje samo in najvažnejše postranske okolnosti ter presoditi obnašanje pri tem vdeleženih orožnikov. Vsak postajni poveljnik mora ta navodila porabiti za poduk orožnikov.

§ 137.

Pisarniška opravila okrajnih in postajnih poveljnikov se morajo omejiti na najpotrebnejše in se ne smejo nikdar brez potrebe množiti, vsa službena naznanila in poročila morajo biti torej kolikor mogoče kratka.

§ 138.

Oddelni poveljnik mora pri predlogih glede pohvale, nagraditve ali odlikovanja orožniškega moštva, če stavi predloge sam iz lastnega nagiba, vedno poprašati za mnenje službeno oblastvo.

Če pa pride tak nasvet od strani službenega oblastva, (§ 6. službene instrukcije), ga mora oddelni poveljnik — upoštevaje slično presojo izvrševanja poslov v svojem delokrogu — kar najnatančneje prevdariti in svoje morebitne drugačne nazore sporočiti službenemu oblastvu. Če to oblastvo vseeno vstraja pri svojem nasvetu, je vse predmetne spise predložiti predpostavljenu deželnemu orožniškemu poveljstvu.

Oddelnemu poveljniku pristojna kazensko pravo nedetaševanega poveljnika stotnije.

Kako poseganje to kazensko v pravo je dopustno samo v zmislu službenega pravilnika.

D.

Za deželnega orožniškega poveljnika.

§ 139.

Deželni orožniški poveljnik poveljuje vsem v okrožju političnega deželnega oblastva nameščenim orožniškim oddelkom; on vodi njihove vojaške, gospodarske in upravne zadeve.

§ 140.

On skrbi za to, da se izobrazijo in ohranijo dobri orožniki, da so za javno varnostno službo vsak čas na razpolago izkušeni, zanesljivi in v svojih dolžnostih natančno podučeni organi.

§ 141.

Posebno mora gledati na to, da v kolikor mogoče kratkem času v vsakem oziru natančno spozna podrejene častnike in moštvo, da jih more njihovim duševnim in telesnim zmožnostim primerno porazdeliti in kar najboljše vporabiti.

Znati mora pri orožnikih vzbuditi in vzdržati dober razum, ambicijo, čut dolžnosti, pravicoljubnost in častiljubnost kakor tudi delati na to, da se neguje duh edinstva in složnost v celem orožniškem krdelu.

Disciplina se mora strogo izvrševati.

§ 142.

Deželni orožniški poveljnik je v vseh zadevah, ki se tičejo varnostne službe in vporabe orožništva, podrejen c. kr. deželnemu načelniku, kateremu mora poročati o vseh važnih dogodkih, tičočih se javnega reda, miru in varnosti in katere izve na kakoršenkoli način, kratkim potom in če le mogoče ustno.

V vseh zadevah, ki se tičejo vzdrževanja reda in discipline, je pa podrejen v prvi vrsti c. kr. orožniškemu nadzorniku; (§ 158. službene instrukcije).

V zadnji vrsti je podrejen ministru za deželno brambo.

§ 143.

Deželni orožniški poveljnik si mora neprestano prizadevati, da spopolnuje stanje moštva po §§ 19. in 20. orožniškega zakona, da izobrazijo orožnike po poklicu in jih ohrani orožništvu.

§ 144.

On mora skrbeti za to, da je moštvo pravilno opravljeno in oboroženo v zmislu obstoječih predpisov.

§ 145.

Deželni orožniški poveljnik vodi pouk potom višjih častnikov in podčastnikov in sicer:

- a) novega naraščaja;
- b) moštva na postajah in
- c) učencev šaržnih šol,

za kar mora izdati dnevni red, oziraje se pri tem na letni čas.

Glavni namen pouka v pisanju mora biti ta, da se orožniki, ki se pri sprejetju zavežejo samo za štiri-letno službovanje, v kolikor mogoče kratkem času izvežba v toliko, da so zmožni sestavljati koncepte v službenem kakor tudi v deželnem jeziku. Le oni orožniki so sposobni za samostojno izvrševanje službe in po splošno dovršeni šaržni šoli za napredovanje, ki so zmožni koncepta.

Vojaško izvežbanje se mora omejiti samo na vojaški nastop in na sigurno in pravilno rabo orožja;

torej se more to vežbanje izvršiti v kratkem času, — ker je večina orožnikov že vojaško izšolana.

§ 146.

Deželni orožniški poveljnik mora od časa do časa posebno važne dogodke porabiti kot snov za poučno dnevno povelje ali pa to naročiti oddelnim poveljnikom.

V teh poveljih se stvarno in kratko popiše dejanje samo in najvažnejše postranske okoliščine ter presodi obnašanje prizadetega moštva.

Ta povelja popisujejo neustrašenost in izvedenost pri zasačenju nevarnih hudodelcev kakor tudi uspešno vstrajnost pri zasledovanju pobeglih hudodelnikov.

Nadalje objavljajo v splošno vrednost v svrhu vspodbude za posnemanje plemenita in človekoljubna dejanja, ki so jih orožniki izvršili nad zapuščenimi in ponesrečenimi osebami.

Na drugi strani pa svare taka povelja pred vsakim prekoračenjem službene oblasti in pred vsakim brez-taktnim dejanjem, pred vsakim kršenjem službenih dolžnosti v obhodni službi in grajajo vsako obnašanje, ki bi moglo škodovati ugledu orožništva.

§ 147.

Med tem ko objavlja c. kr. ministrstvo za deželno brambo sporazumno s c. kr. ministrstvom notranjih zadev državne zakone, tičeče se javne varnosti in izvršilne naredbe na deželna orožniška poveljstva, skrbje deželna orožniška poveljstva sporazumno s političnim deželnim oblastvom za primerno objavo onih deželnih zakonov in izvršilnih naredb, glede katerih spada v delokrog orožništva pažnja, da se izvršujejo.

§ 148.

Deželni orožniški poveljnik mora reševati vse prošnje in pritožbe, ki se vlagajo po predpisu službenega pravilnika. Če te vloge prekoračijo njegov delokrog, mora vse potrebno ukreniti, da se primerno rešijo.

Vendar ima pa moštvo od stražmojstra navzdol pravico, svoje zadeve javiti neposredno pregledujočemu deželnemu orožniškemu poveljniku, ne da bi se držalo službene poti.

Če dotičnik ni sam postajni ali oddelni poveljnik, potem ga mora ta predstaviti. Prošnje ali pritožbe se morajo rešiti na licu mesta in če tega deželni orožniški poveljnik ne more storiti v lastnem delokrogu, jih mora v primerno ocenjevanje predložiti ministrstvu.

§ 149.

Za posebno odlična opravila izvršena v javni varnostni službi, mora staviti pri predpostavljenem c. kr. ministrstvu potem, ko se je tozadevno kratkim potom sporazumel s političnim deželnim načelnikom, predlog za pohvalo ali denarno nagrado, oziroma v prav posebnih slučajih motiviran predlog glede Najvišjega priznanja ali podelitve Najvišjega odlikovanja, za kojega stopinjo je merodajna količina zasluge z ozirom na že prejete pohvale, nagrade ali odlikovanja.

§ 150.

Deželni orožniški poveljnik postopa z vloženimi prošnjami za dopuste in ženitna dovoljenja v zmislu posebnih predpisov.

Županski shod na Jesenicah.*)

Neposredno za Radoljico je bil dne 22. maja 1912 županski shod na Savi-Jesenicah za Kranjskogorski sodni okraj.

V običajnem pozdravnem nagovoru imenom deželnega odbora je naglašal deželni odbornik dr. Vlad. Pegan, da je namen županskih shodov medsebojno spoznavanje med občinskimi zastopniki in deželnim odborom in medsebojno zaupanje, ker le v tem zblizanju je mogoče uspešno delovanje za javni blagor.

Govornik razpravlja na to o samostojnem in prenešenem delokrogu ter o zgodovinskem razvoju občin enako kot na shodu v Radovljici.

Občine kot take so napravile državo; razvoj se je zgodil že pod romanskimi narodi. — Občinski red nam priča, kako se borita dve sili: ljudsko zastopstvo in vlada, ki je hotela z zakonodajo utesniti avtonomijo. Iz tega se dá tudi razvideti, v koliko je upravičeno, da nalaga država občini razna dela. — Zato bi bilo pravično le to: Občinski odbor in občina naj opravlja svoje posle, ti država pa glej sama, kako boš izhajala.

Država naj bi ustanovila svoje urade, ločene od občine. — To bi bila najpravičnejša rešitev.

Vsi čutimo, da je pomanjkljivost postav danes velika. Potrebno bi bilo združenje krajevnih, cerkvenih in šolskih občin — tako, da bi se krili okoliši s skupnimi mejami. — Od tod, ker so povečini okoliši drugi in posegajo meje iz ene v drugo občino, izvira in nastane povod, da je danes toliko preprirov in prask med posameznimi deli. — V drugih modernih državah, n. pr. v Švici, je to že izvedeno.

O županih pravi govornik, da imajo glede na navedeno silno malo — skoro nobenih — pravic, ampak le dolžnosti. Na to pojasni razmerje med župani in oblastvi: kdo je nad njimi z ozirom na oboje delokrogov, ki ju morajo izvrševati.

Razmerje med županom in občinskim odborom je to, da zadnji sklepa, župan pa izvršuje odborove sklepe.

Prva inštanca pa je občinski odbor pri prodajah občinskega imetja, obremenitvah občine i. dr.

Pri tej priliki pripomni govornik, da upravno sodišče ni inštanca in nima pravice o stvari razsojati, ampak le izreči, če je n. pr. kaka razsodba deželnega odbora postavna ali ne. — Vzemimo slučaj pri stavbah. Upravno sodišče ne more tu razsoditi morda v tem zmislu, da bi izdalo končno stavbno

*) Pričeli smo z nadaljevanjem poročil o županskih shodih, ki smo jih priredili po takratnih zapisnikih. — Nismo nameravali priobčiti vseh v podrobnem; a ker se nam je izrekla od več strani želja, naj to storimo, smo se odločili za priobčenje v celoti. — Op. ur.

dovoljenje, ampak more le izreči, je-li odločba deželnega odbora v postavi utemeljena ali ne.

Deželni odbor je potem vezan na tako mnenje in mora izdati novo odločbo, iz česar sledi, da je deželni odbor zadnja oblast v lastnem delokrogu.

Še danes je ponekod med župani mnenje, da je nad deželnim odborom ministrstvo. — To ni res; ministrstvo je zadnja instanca pri državnih uradih. To je treba povdarjati, da se pokaže županom prava pot. Zgodi se celo še danes, da predlagajo nekatera županstva proračune na okrajna glavarstva.

Kako je strogo ločen delokrog med avtonomnimi in državnimi oblastmi, se razvidi n. pr. iz sledečega: Ako hoče deželno predsedstvo kaj glede kake cestne zadeve, se mora obrniti na deželni odbor, nikakor pa ne kaj ukazati naravnost županu.

Kar se pa tiče državne oblasti — velja seveda to-le: Ubogati jo bo moral župan tudi v prihodnje. Preje navedeno razmerje je povdarjal govornik le radi tega, da se zavedajo župani svojega dostojanstva in pa da kličejo po odpomoči. Imamo pravico, se razgovoriti, kaj je pravo in kaj ne. Zato je tudi namen županskih shodov, da se razgovorimo o napakah raznih oblastev, avtonomnih in državnih. Govornik ima tudi naročilo deželnega predsednika, naj pouči župane v tem zmislu in če se naznanijo kake hibe, da obvesti deželno vladu o konkretnih slučajih: v kratkem bo remedura napravljena.

K sklepu otvoritvenega govora omenja dr. Pegan tudi orožništvo in njihove pravice. O tem smo že mnogo pisali, zato ne poročamo nadalje o govornikovih izvajanjih. Omenjamo le en slučaj, ki ga je navedel.

Nekoč je izdalo v nekem kraju politično oblastvo dovoljenje za streljanje z nenevarnim „kanonom“ (topičem). — Orožnik to zve in brzjavi na okrajno glavarstvo, da se namerava sploh streljati. — Pri ljudeh pa se je hvalil: „Jaz sem prepovedal streljanje.“ — Seveda je treba vedeti, da take pravice orožnik nima. (Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

20. Županstvo v Č.

Vprašanje:

Kakšen je pravilni red za procesije glede na vdeležbo župana odnosno občinskega odbora v mestih, kjer je okrajno glavarstvo in drugi uradi, da bi mestni zastop ne bil zapostavljen z ozirom na ugled?

Odgovor:

Za red pri procesijah, t. j. za uvrščenje v sprevod, ne obstoje nikaki predpisi. — Pri tem pridejo v poštev le dosedanja običaji in pa odredbe ali navodila cerkvenih predstojništev; (procesije spadajo med cerkvene prireditve in so kot take popolnoma internega značaja kat. cerkve).

Mi pripomnimo le, da gre v krajih, kjer so državna oblastva, prvo mesto zastopniku cesarske oblasti, torej

predvsem okrajnemu glavarju, in kjer ni okrajnih glavarstev, pa načelniku onega cesarskega urada, ki je v dotičnem kraju po činu najvišji.

Seveda naj gledajo županstva na to, da dobe avtonomni (občinski) zastopi primerno mesto neposredno za zastopniki cesarskih oblasti in da ne bodo občinski zastopi pri uvrstitvi zapostavljeni.

21. Županstvo J.

Vprašanje (ur. na d. o.):

Občina J. ima okroglo 14.000 K ubožnega premoženja. Vsako leto pa izplača občina do 4700 kron ubožnih podpor, dočim ima dohodkov letno komaj 1500 K od pasjih znamk (pasjega davka), ženitovanjskih zglasnic in kazni raznih uradov. Kazni se pa nalagajo vedno v hranilnico, — letno okoli 300 K.

Ali se smejo te kazni porabiti — oziroma vse, kar je gori navedeno, ker ima občina vsako leto primanjkljaj?

Odgovor (ur. pojasnilo d. o.):

V § 33. ubožne postave z dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17, je natančno navedeno, kateri dohodki ubožnega zaklada se smejo porabiti za tekoče ubožne potrebščine. Po določbah tega paragrafa, ki je sedaj še vedno v veljavi, se torej smejo porabiti vse globe in denarne kazni, ki ne presegajo zneska 40 kron, dočim se morajo globe in kazni v višjem nego navedenem znesku plodonosno nalagati.

Porabiti se pa smejo po določbah zadnjega odstavka § 31. navedene postave — toda le po sklepu občinskega odbora — za tekoče ubožne potrebščine vse občinske takse in pasji davek.

Če vsi ti dohodki ne zadostujejo, mora seveda primanjkljaj ubožnega zaklada pokrivati občinski zaklad.

22. Županstvo M.

Vprašanje (ur. na d. o.):

Županstvo prosi deželni odbor za sledeča pojasnila:

1. Ali je dolžna štajerska domovinska občina plačati pogrebne stroške za takega, ki se ponesreči na Kranjskem, če ponesrečenec nima premoženja, županstvo pa zahteva povračilo stroškov?

2. Kako je nasprotno, ako se ponesreči kdo iz Kranjske na Štajerskem?

Odgovor (ur. pojasnilo d. o.):

Z ozirom na vprašanje glede eventualnega povračila pogrebni stroškov za na Kranjskem umrlega ubožca, čegar domovna občina je na Štajerskem, se daje županstvu sledeče pojasnilo:

Zdravstveno-policijska naloga občine je, da skrbi za to, da se pokopljejo ubogi, ki so v njenem ozemlju umrli. Te neobhodno potrebne pogrebne stroške mora, ako v tem oziru ubožni zakoni v posameznih deželah drugače ne določajo, nositi tista občina, v kateri je ubožec umrl. Drugače določa n. pr. v tem pogledu § 2. kranjskega ubožnega zakona iz leta 1883., ki pravi, da je dolžnost domovne občine, da pokopava uboge. Na podlagi tega postavnega določila sme tedaj vsaka kranjska občina, ki je pokopala takega ubožca, zahtevati od njegove domovne občine, če je tista na Kranjskem, da ji povrne pogrebne stroške. Štajerske domovne občine se pa k povračilu pogrebni stroškov ne more prisiliti, ker velja tamkaj določba § 9. štajerske ubožne postave iz leta 1896., glasom

katere mora te stroške trpeti tista občina, kjer je ubožec umrl.

Ravno tako tudi v nasprotnem slučaju štajerska občina ne more zahtevati od kranjske domovne občine, če kak ubožec, ki je na Kranjsko pristojen, umrje na Štajerskem, da bi ji povrnila pogrebne stroške.

To sledi jasno iz gorejšnjega § 9. štajerske ubožne postave, ki pravi, da mora pogrebne stroške enkrat za vselej nositi tista občina, v kateri je ubožec umrl in da ona sploh ne more zahtevati povračila za pogrebne stroške.

(Opomba. — Na slično vprašanje smo odgovorili v podobnem zmislu tudi v „Občinski Upravi“ letnik VI. (1911), št. 2, na strani 14; (vpr. in odg. 12).

23. Občinski odbor v Č.

Vprašanje:

Sin dobro situiranega posestnika je pred nekaj meseci neznan kam pobegnil; zapustil je v bedi ženo s tremi otroki. — Zapuščeni družini se izdajajo mesečne podpore na račun ubožnega zaklada. — Ali se ne more prisiliti njegovega očeta, da skrbi za sinovo družino? Očetu je vsled dobrih gmotnih razmer to mogoče. Kako naj se to ukrene?

Odgovor:

V koliko veže občino dolžnost začasno preskrbovati to družino, določa § 6. ubožne postave dne 28. avgusta 1883, dež. zak. št. 17. z ozirom na določbe § 23. domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863, drž. zak. št. 105.

Občina pa ima za preskrbo otrok pravico zahtevati povračilo iz očetovega premoženja (morebitne dote, dedščine a. dr.), pa tudi zahtevati to povračilo od starega očeta ali stare matere otrok, ker tudi nje zadene dolžnost, da jih vzdržujeta. Ta pravica je vtemeljena v splošnih določbah občega državljskega zakona (§ 143.) ker imajo po teh določbah stari stariši enake dolžnosti do otrok kakor njihovi rodni stariši. — Dolžnost občine, dajati podpore, obstoji seveda toliko časa, dokler se teh po državljskem pravu obveznih oseb ne prisili k vzdrževanju vnukov. — To pa se da doseči le civilno-pravdnim potom. — Če se torej stari oče brani vzdrževati otroke in povrniti občini dosedaj narastle stroške, ga mora občina k temu prisiliti potom rednega sodišča.

24. Županstvo Š. V.

Vprašanje:

Posestnik J. J. je postavil novo gospodarsko poslopje poleg sosedove njive, a od meje 1 m oddaljeno. Sosed je zahteval od njega, da mora napraviti na streho snežne držaje, ker drči sneg ž nje nekoliko čez mejo na sosedovo njivo.

Ali ga more sosed prisiliti, da napravi na streho snežno ograjo, ker sneg itak ne napravi nobene škode?

Odgovor:

Iz javno-pravnih ozirov dotični sosed ne bo mogel prisiliti mejaša, da bi napravil na strehi gospodarskega poslopja snežne držaje, ker se te naprave z ozirom na določbe § 49. in glede na olajšave po § 72. stavbnega reda od strani stavbnega oblastva ne morejo zahtevati.

Če misli dotični sosed, da bi se mu godila kaka škoda vsled snega, ki bi utegnil zdrčati na njegovo

njivo, mu je na prosto dano, uveljaviti svojo zahtevo zasebno-pravnim potom, to je pri sodišču, če se mu namreč tako postopanje ne zdi — smešno, ker sneg zemlji pač ne more škodovati.

25. Županstvo Pal.

Vprašanje:

Pri nas je več potov, ki imajo vsled splošne rabe značaj javnosti, a niso vrisane v katastralni mapi.

Ali je treba ta pota pri sestavi seznamkov tudi vpisati, ali jih je treba prej vrisati v mapi?

Odgovor:

Pri uvrstitvi javnih potov v posamezne kategorije (razrede) ne pride v poštev okolnost, so-li dotična pota vrisane v katastralni mapi ali ne, ampak le značaj pota.

Vsa potrebna navodila glede uvrstitve potov dobite v članku „Občine in novi cestni zakon“ v št. 17., 18. „Občinske Uprave“ leta 1913, (stran 132—136), in 2. št. „Občinske Uprave“ leta 1914.

Po našem mnenju gre v tem slučaju za poljska ali gozdna pota, ki jih sme vsak že od nekdanj rabiti in hoditi po njih, ki so torej javna, ne da bi se mogla prištevati med občinska ali vaška, — med zasebna pa tudi ne, ker se javno rabijo. Ta pota spadajo torej v seznamek gospodarskih potov; (§ 5. novega cestnega zakona).

26. Mestno županstvo v Č.

Vprašanje:

Ali je županstvo primorano shranjevati delavske knjižice železniških uslužbencev oziroma delavcev raznih tvrdk in podjetij?

Odgovor:

Dolžnost županstev, shranjevati delavske knjižice, sploh ne obstoji in ni vtemeljena niti v kakih postavnih določbah (v obrtnem redu) niti v kakih administrativnih odredbah.

Edino delavske knjižice takih oseb, ki izstopijo ali so odpuščeni iz službe in puste svoje delavske knjižice pri dosedanjih gospodarjih, lahko ti deponirajo tudi pri županstvih, a ne da bi bila ta prisiljena jih prevzeti. Pripominjamo, da so za to poklicana v prvi vrsti sodišča, potem pa obrtna oblastva (okrajna glavarstva).

Sicer je pa dolžan sam gospodar (podjetnik, itd.) ob vstopu delavca v službeno razmerje prevzeti in shraniti delavsko knjižico; (§ 80, c, obrtnega reda).

27. Mestno županstvo Č.

Vprašanje:

Ali je pošiljatev denarja iz ubožnega zaklada občinskim ubožcem poštnine prosta?

Odgovor:

Ne, — in sicer tudi v tem slučaju ne, če pošlje županstvo ubožno podporo kakemu drugemu županstvu v izplačilo. — Prostost poštnine je po zakonu dopustna le tedaj, če se pošlje denar kakemu državnemu oblastvu ali deželnemu odboru vsled tozadevnega uradnega poziva.

Kolikor nam je znano, bo izdal deželni odbor glede oprostite poštnih pristojbin oziroma poštnine prostih pošiljatev v kratkem posebno okrožnico s potrebnimi pojasnili na vsa županstva.

28. Mestno županstvo Črnomelj.

Vprašanje:

Županstvo je dobilo sodni nalog, da mora odposlati nekega kaznjenca po odgonu na Hrvatsko. — Kam naj se pošlje: Ali preko Metlike — ali preko Vinice v Karlovec? Odgonske proge niso natančno označene.

Odgovor:

Če imate že določeno končno postajo, kamor imate odriniti dotičnega kaznjenca, potem se razume samoobsebi, da morate vzeti tisto progo, ki je najkrajša oziroma najcenejša. Katera je ta, bodete pač sami najbolje vedeli, ker so Vam krajevne razmere vsekako bolj znane nego nam.

V enakih slučajih — če ste v dvomu — je najbolje, da se obrnete za pojasnilo naravnost na ono oblastvo, ki je odredilo odgon.

29. Županstvo S.

Vprašanje:

1. Od koga ima mesoglednik pravico zahtevati svoje plačilo: ali od gospodarja zaklanega živinčeta ali od dotične občine? Ako ga izplača županstvo, ima-li potem pravico zahtevati povračilo od gospodarja živine?

V naši občini je bil pred štirimi leti javno razglašen sklep občinskega odbora, da plača takso dotični gospodar. Od tistega časa so takso redno plačevali; proti sklepu se tudi nikdo pritožil ni. Sedaj se je pa jel nek mešar upirati, češ da se ne pokori sklepu občinskega odbora. — Ali ni postal ta sklep pravomočen?

2. Ali so stranke upravičene zahtevati od mesoglednika z občinskim pečatom opremljeni mesogledni list ali certifikat? Ali ga morajo same — izpolnjenega po ogledniku — poslati županstvu v potrdilo? — Menimo, da velja zadnje.

Odgovor:

K 1. Ogledovanje živine in mesa je po državni postavi in po posebnih odredbah političnih oblastev naloženo občinam in spada v prenešenem delokrogu v področje krajevne, veterinarne policije, ki se ne da ločiti od dolžnosti, ki je naložena županstvu v § 28., točki 4. in 5. občinskega reda.

Živino- in mesoglednike mora torej plačevati občina, ki pa ima pravico skleniti in pobirati od strank posebno občinsko takso v oni izmeri, ki jo določa taksna tarifa. — Te takse morajo priti seveda v občinsko blagajno, iz katere se potem plačujejo ogledniki. Ponekod je pač navada, da ogledniki pobirajo takse sami in jih potem obdrže kot svojo plačo, kar pa ni pravilno, ker določa taksna postava, da se morajo stekati vse takse v občinsko blagajno.

Ker imate v Vaši občini — kakor pravite — takso postavno uvedeno, je vsak gospodar-lastnik živinčeta ali mesar dolžan plačati dotično pristojbino. K temu ga lahko prisilite z rubežnijo in sicer za dobo do treh let nazaj, ker po preteku treh let zastarajo te vrste terjatve.

Da je sklep občinskega odbora, ako je bil pravilno razglašen, pravomočen, se razume samoobsebi. Sicer pa ima dotične takse vsekako potrditi tudi deželni odbor. Ako si županstvo te potrditve še ni izposlovalo, naj to nemudoma stori.

K 2. Mesogled kot uradna oseba lahko sam izdaja strankam z občinskim pečatom opremljene ogledne liste (certifikate). Glede tega veljajo dosedanje navade in pa krajevne razmere, ker bi bile stranke vsekako preveč obremenjene, če bi morale iz oddaljenejših krajev občine same hoditi k županstvu po taka potrdila.

30. Gospod L.

Vprašanje:

V zadnji seji krajnega šolskega sveta je g. predsednik imenoval zapisnikarjem tajnika krajnega šolskega sveta. Ker to ni bilo po volji enemu izmed članov, je ugovarjal predsedniku, češ da tajnik nima pravice biti zapisnikar in sicer za to ne, ker ni niti član krajnega šolskega sveta niti zaprisežena oseba. Ta predlog je prišel na glasovanje in je bil sprejet. Zapisnikarjem je bil na to izvoljen zastopnik šole. Vsled tega prosimo pojasnila: Ali je predsednik dolžan dati na glasovanje, kdo naj bo zapisnikar, ali ima sam pravico ga imenovati? Ali se mora tajnik krajnega šolskega sveta zapriseči, ker je že tako moral podati ob nastopu službe svečano obljubo predsedniku? Ali mora biti ravno ud krajnega šolskega sveta zapisnikar?

Odgovor:

Ker zakon o šolskem nadzorstvu z dne 23. oktobra 1912, dež. zak. št. 66. nima niti glede zapisnikarja niti glede tajnika nikake določbe, in tudi deželni šolski svet — kolikor je nam znano — ni izdal nikakega poslovnika v zmislu § 10. tega zakona, naj si krajni šolski sveti sami uredijo svoje poslovanje po dosedanjem običaju.

Vsekako nam ni umljivo, kako pride Vaš krajni šolski svet do tajnika, ki ni obenem član krajnega šolskega sveta in kako da je tajnik mogel storiti slovesno obljubo, dokler ni uvedena služba tajnikov pri krajnih šolskih svetih niti z zakonom niti s kako administrativno odredbo.

Po našem mnenju je najbolje prepustiti krajnemu šolskemu svetu, da odloči v seji z glasovanjem, kdo naj bo zapisnikar.

Vestnik „Rafaelove družbe“.

Kako je z nakupom zemlje v Bosni in Slavoniji? Rafaelova družba je poslala dva odbornika v Bosno in Slavonijo, da se sama prepričata in dogovorita glede nakupa zemlje za naše ljudi, ki bi jih veselilo naseliti se tam doli.

V Bosni se dobi zemlja, še bolj pa v Slavoniji, na katero bi se naši ljudje lahko naselili. Seveda je potreba za to nekaj denarja. Nekaj bi ga morali imeti sami, nekaj bi se pa dobilo v posojilnicah in bankah v Ljubljani, Zagrebu ali v Bosni.

Najbolj previdno bi bilo, če bi se tisti, ki žele iti doli, zemljo sami ogledali, ker je za druge ljudi težko nositi odgovornost. Če pa Rafaelovi družbi zapajajo, jim že ona posreduje. Vsi, ki želijo ali sami iti doli pogledat, ali pa da jim družba posreduje, naj se obrnejo pismeno do nje.

Slišimo pa, da se dobi zemlja tudi v Beli krajini na Kranjskem, kamor bo ravno sedaj stekla nova železnica.

Nekoliko truda bo pač na novi zemlji. A tudi v Ameriki se dolarji ne pobirajo na cesti. Kdor se ne bo ustrašil prvega truda, si lahko napravi lepo domačijo. Svetá in dela za prične roke je dosti bližje nego v Ameriki. Če se tujci iz daljnih krajev, iz Nemčije, Poljskega in Mažarskega trumoma naseljujejo v Bosni in v Slavoniji, zakaj bi za nas Slovence to ne bilo, ki sta nam Bosna in Slavonija veliko bližji? Bolje bi bilo, da so naši ljudje svobodni kmetje v nam sosednih deželah, kakor pa sužnji v tovarnah in podzemeljskih rudokopih v Ameriki, kjer se jih toliko ponesreči. Kmečki stan je najbolj naraven in zdrav stan. Tudi bi v teh slovanskih krajih naši ljudje ostali ložje zvesti svoji veri in svojemu rodu, kakor v tuji Ameriki.

Zato še enkrat priporočamo naseljevanje v teh krajih. Ko bodo enkrat naši prvi rojaki dolí, potem bo ložje šlo. Le začetek je težak; pa se ga ne smemo ustrašiti. Če so te težave premagali drugi, zakaj bi jih mi ne?

Književnost.

„Valentin Žun, Dohodnina“; stane K 1.60; vsebina: določbe o dohodninskem davku po zakonu o osebnih davkih z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, in po osebno-davčni noveli z dne 23. januarja 1914, drž. zak. št. 13.

Knjigo je sestavil strokovnjak Valentin Žun, tajnik v c. kr. finančnem ministrstvu, ki je že znan veščak v davčnih zadevah.

Knjiga je za vsakega eminentne važnosti in ima poleg poljudnega stvarnega in temeljitega pouka o novi osebno-davčni noveli tudi veliko praktičnih vzorcev, ki olajšujejo pravilno napoved. Pa tudi zato je knjiga velikega praktičnega pomena, ker bo na njeni podlagi vsak lahko uveljavil vse postavne odtegljaje pri napovedi o dohodnini.

Zlasti določbe o samskem davku in pa o vpogledu v knjige bodo gotovo našle zanimanje v najširših krogih.

V tej knjižici navedena pojasnila pa ne bodo dobrodošla samo pri napovedi — saj se marsikomu predpiše osebna dohodnina, ne da bi podal napoved, — ampak bo zlasti koristila onim, ki bodo podajali ugovore in vlagali pritožbe proti davčni odmeri.

To poučno knjigo torej toplo priporočamo.

Cerkvena glasba.

Znani nabiratelj belokranjskih narodnih pesmi, g. Alojzij Mihelčič, organist nem. vit. reda v Metliki in deželni poslanec, je tudi plodovit skladatelj cerkvenih pesni.

V njegovi založbi je izšlo nedavno njegovo 18. delo pod naslovom „Marijina hči pri mizi Gospodovi“, za ženski zbor z orgljami: 1. in 2. sopran ter alt. —

Naslovu primerna je harmonizacija, vseskozi umerjena, resna, pa vendar prijetna. Proizvajanje ne bo delalo težav ne pevkam, ne organistu, zlasti kjer imajo dober 1. sopran. — Delo je vsega priporočila vredno. — Cena 75 vin., 5 izvodov 3 K. — Naroča se lahko naravnost pri skladatelju ali pa v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani in v Knjigarni Kat. tisk. društva v Gorici.

Raznoterosti.

Občinske volitve so se vršile v Dragi pri Višnji gori dne 5. aprila, prve na Kranjskem za drugo triletno dobo po novem občinskem zakonu. Županom je bil izvoljen soglasno Jožef Erjavec, fotograf in cestni načelnik. Za svetovalce pa: Anton Mehle iz Zatiške Drage, Anton Zupančič, Anton Lokar in Ivan Potokar, vsi iz Polja.

Zanimiva iznajdba koroškega župnika. Od Sv. Štefana pri Brežah piše župnik Vincenc Fiebiger: Vsled velikega podraženja kuriva in ker sem si moral vsako poleno kupiti, sem dolgo premišljeval, kako bi se dalo draginji odpomoči oziroma kako bi se manj pokurilo, pa bi vendar imel toplo sobo. Po dolgem proučevanju sem prišel na misel, da bi iz kuhinje, ki leži v prizemlju, preskrbel z gorkoto sobo nad kuhinjo v prvem nadstropju. Stopil sem v zvezo s spretnim ključavničarskim mojstrom Rauchenwaldom v Brežah, mu predložil načrt in dal navodila in on je moral po moji ideji napraviti pločevinast cilindar s posebno notranjo uredbo. Ta cilindar sem zvezal s štedilnikovim dimnikom. In glej, moji računi so se izkazali kot pravilni in aparat deluje brezhibno. Iz dimovih plinov, ki imajo 300 do 500 stopinj toplote, sem dobil za sobo kurilni učinek 45 stopinj žareče toplote, konstantno, dokler je dimnik gorak. V kuhinji porabimo, odkar sem obesil cilindar, polovico manj kuriva, zgoraj pa imam vrhutega kurjeno sobo s 17 stopinjami sobne toplote. To pišem v korist vseh, zlasti pa za moje gg. sobrate. Kdor se hoče natančneje obvestiti, naj mi naznani, kje leži njegova kuhinja in kje soba, ki jo hoče iz kuhinje greti; saj pride pač povsod, zlasti pa na deželi, predvsem kuhinja v poštev, ki naj se izrabi kot vir toplote, ker se v kuhinji pač največ kuri. Oblika „sekundarne“ peči je egalna; glavna stvar je in ostane notranjost, ki se po potrebi in dimnikovem dušku lahko premakne in izpremeni. Poleti se sekundarna peč z enim samim okretom z roko lahko zapre, da toplota ne prihaja v sobo. To notranjo napravo bom dal seveda postavno zavarovati in ne sme nihče brez mojega dovoljenja take peči ponarediti. Stroški za sekundarno peč bi utegnili pri ključarju Rauchenwaldu, ki ima dozdej moje dovoljenje, znašati približno 50 do 70 K, kar z ozirom na prihranke gotovo komaj pride v poštev. Peči se dobe v vsaki barvi.